

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:
24/3304

Vår referanse:
24/194708 - 5

Sted, dato:
Oslo, 11.11.2024

Høringssvar fra Politidirektoratet om reguleringen av taushetsplikt for betroelser gitt i tros- og livssynssamfunn mv.

Innledning

Politidirektoratet viser Barne- og familiedepartementets høringsbrev av 30. august 2024. Høringsfristen er 15. november 2024.

Politidirektoratet har forelagt høringen for alle politidistrikt, Økokrim og Kripes, hvorav sistnevnte også har mottatt høringen direkte fra departementet.

Politidirektoratet har mottatt innspill fra Oslo politidistrikt og Øst politidistrikt. Mottatte innspill følger vedlagt dette høringssvaret.

Taushetsplikten for prester og tilsvarende sjelesørgere reguleres i dag i straffeloven § 211. Høringsnotatet foreslår to hovedalternativer til endring; enten å oppheve taushetspliktsregelen eller å flytte den fra straffeloven til trossamfunnsloven. Høringsnotatet foreslår videre en omformulering og justering av bevisforbudene i straffeprosessloven § 119 første ledd og tvisteloven § 22-5 første ledd.

De øvrige forslagene gjelder mindre endringer i gravplassloven og gravplassforskriften og kommenteres ikke av Politidirektoratet.

Høringsnotatet del I Taushetsplikt

Etter straffeloven § 211 har blant annet prester i Den norske kirke, prester og forstandere i registrerte trossamfunn og "disses hjelpere" en straffsanksjonert taushetsplikt. Taushetsplikten skal beskytte tillitsforholdet mellom sjelesørgere og konfident. Som det fremgår av høringsnotatet er den sterke beskyttelsen ment å sikre at ingen unnlater å oppsøke hjelp av frykt for at personlig informasjon kommer på avveie, og det anses å være en samfunnsmessig verdi at det finnes trygge rom for grunnleggende menneskelig behov å ha noen å betro seg til i fortrolighet.

Departementet påpeker i høringsnotatet at utviklingen i tros- og livssynssektoren og i samfunnet ellers har medført uklarhet om hvem som er omfattet av bestemmelsen, og dette er problematisk når brudd på bestemmelsen er belagt med straff. Hovedforslaget i høringsnotatet er å ikke videreføre en lovpålagt regel om taushetsplikt med straffetrussel for prester m.v., men at tros- og livssynssamfunn selv vil kunne utforme interne taushetspliktsregler ved behov. Departementet oppstiller som et alternativ å videreføre taushetspliktsreglene i trossamfunnsloven, og har skissert ulike alternative utforminger.

Innspillene vi har mottatt fra våre underliggende enheter viser at meningene er delte om hvilken løsning som anses mest hensiktsmessig. Oslo politidistrikt støtter departementets hovedforslag om å ikke videreføre en lovpålagt regel om taushetsplikt med straffetrussel for prester eller "forstandere". Distriktet mener, som departementet, at tros- og livssynssamfunnene selv ved behov vil kunne utforme interne taushetspliktsregler som ivaretar tillitsforholdet og skaper trygge rom for fortrolige samtaler. Øst politidistrikt, på den annen side, uttaler at en straffsanksjonert lovregulering av taushetsplikten understreker viktigheten av å skape trygge rom og forutsigbarhet for mennesker som har behov for å betro seg til noen i sårbare situasjoner. Politidirektoratet anser trygghet og forutsigbarhet som et viktig hensyn, og at det derfor kan være mest nærliggende å ha en lovbestemt taushetspliktsregel. Vi er enige i at bestemmelsen bør tas ut av straffeloven, men i likhet med Øst politidistrikt foreslår vi at det inntas en egen spesialbestemmelse om taushetsplikt i trossamfunnsloven. Som det fremgår i høringsnotatet så kan en opphevelse av lovregulering medføre en viss usikkerhet hvordan tros- og livssynssamfunnene vil velge å regulere dette, og variasjoner kan forekomme. Som departementet videre påpeker, så vil lovregulering også være en mindre omfattende endring enn å overlate dette til interne retningslinjer.

I likhet med Øst politidistrikt antar vi at det bør utredes nærmere hva som er en hensiktsmessig utforming av en lovbestemmelse om taushetsplikt i trossamfunnsloven. I en slik utforming må legalitetsprinsippets krav til klarhet og presisjon i lovteksten ivaretas, samtidig som bestemmelsen bør treffe den aktuelle målgruppen. Politidirektoratet har ikke synspunkter i forhold til hvilket av de foreslåtte alternativene i punkt 7.12 som bør velges, da dette krever god kunnskap om tros- og livssynssamfunn og organiseringen av disse.

Høringsnotatet del II Endringer i reglene om bevisforbud m.v

Departementet foreslår å omformulere bevisforbudene i straffeprosessloven § 119, første ledd og tvisteloven § 22-5 første ledd, slik at de omfatter prester og tilsvarende sjelesørgere i registrerte livssynssamfunn og andre fast organiserte tros- og livssynssamfunn. Departementets hovedforslag er som nevnt at taushetsplikten reguleres av interne regler, og foreslår følgende endring i ordlyden i straffeprosessloven § 119:

"Uten samtykke av den som har krav på hemmelighold, må retten ikke ta imot forklaring av prester eller tilsvarende sjelesørgere om betroelser omfattet av interne regler om taushetsplikt i fast organiserte tros- eller livssynssamfunn, advokater, forsvarere i straffesaker, patentrådgivere oppført på listen nevnt i artikkel 134 nr. 1 i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter 5. oktober 1973, meklere i ekteskapssaker, leger, psykologer, apotekere, jordmødre eller sykepleiere om noe som er betrodd dem i deres stilling."

Oslo politidistrikt støtter departementets forslag til endring av straffeprosessloven § 119. Dette i motsetning til Øst politidistrikt, som viser til at det er en nær sammenheng mellom reglene om straffesanksjoner taushetsplikt og reglene om bevisforbud. Politidirektoratet, i likhet med Øst politidistrikt, vil bemerke at det sentrale er å tydeliggjøre hvem som omfattes av bestemmelsen "*prester eller tilsvarende sjelesørgere [...] i fast organiserte tros- eller livssynssamfunn*". Som Øst politidistrikt uttaler så handler om å finne en mest mulig klar og hensiktsmessig avgrensning. Et spørsmål i den

anledning er hvem som motsetningsvis "bare" bør omfattes og det svakere vernet etter straffeprosessloven § 121 som har formuleringen "betrodd under sjelesorg".

Høringsnotatet stiller spørsmål om bevisforbudet bør oppheves. Oslo politidistrikt uttaler at de utgangspunktet ikke støtter at det gjeldende bevisforbudet for betroelser til *prester i Den norske kirke og prester eller forstandere i registrerte trossamfunn* oppheves og heller kan bli fritatt fra å svare på spørsmål om opplysninger de har mottatt under sjelesorg, etter bevisfritaksregelen i straffeprosessloven § 121. Distriktet påpeker at slik de ser det vil det her kunne oppstå vanskelige grensesoner og grensetilfeller om hva som er "betroelser" og hva som ikke er det, som både de som gir betroelser og mottar disse ikke bør måtte ta stilling til. Dette kan i ytterste konsekvens gjøre at færre vil avgi betroelser og sjelesorg når de har behov for dette. Politidirektoratet slutter seg til dette.

Høringsnotatet del III endringer i gravplassloven og gravplassforskriften

Politidirektoratet har ikke merknader til høringsnotatet del III.

Med hilsen

Bjørn Eirik Vandvik

Avdelingsdirektør

John-Magnus Brekken Løkenflaen

Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsinnspill - Forslag til endret regulering av taushetsplikt for betroelser i tros- og livssynssamfunn mv - Oslo politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til endret regulering av taushetsplikt for betroelser i tros- og livssynssamfunn mv - Øst politidistrikt